

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Методичні рекомендації для виконання
практичних завдань з навчальної дисципліни
«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»
для студентів напряму підготовки “Туризм”
денної форми навчання

Укладачі:

Маляревський Ю. Д.
Лабунська С. В.
Прокопішина О. В.

Відповідальний за випуск

Пилипенко А. А.

Харків, ХНЕУ, 2010

Затверджено на засіданні кафедри бухгалтерського обліку
Протокол № 1 від 01.09.2009 р.

Методичні рекомендації для виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік туристичної діяльності» для студентів напряму підготовки «Туризм» денної форми навчання / Укл. Ю.Д. Маляревський, С. В. Лабунська, О. В. Прокопішина. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. - с. (Укр. мов.)

Подано завдання для виконання на практичних заняттях з метою набуття та закріплення практичних знань та навичок за тематичним планом згідно робочої програми навчальної дисципліни.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки «Туризм».

© Харківський національний
економічний університет

© Маляревський Ю.Д.
Лабунська С. В.
Прокопішина О. В.
2010

Загальні методичні рекомендації

Облік туристичної діяльності, особливо питання, пов'язані з розрахунками по операціям іноземного та закордонного туризму, є специфічними питаннями обліку і вимагають не лише спеціальних навичок, а й володіння фундаментальними знаннями бухгалтерського обліку. Для формування цих та інших знань і практичних навичок, програмою підготовки бакалаврів передбачений курс “Бухгалтерський облік туристичної діяльності”. У ході вивчення курсу теоретичний та практичний матеріал опановується студентами при аудиторній та позааудиторній роботі. Для закріплення теоретичних знань та набуття конкретних навичок обліку основних операцій підприємства туристичної галузі на практичних заняттях студентам пропонуються до виконання ряд завдань.

Мета завдань – закріплення знань щодо методологічних основ організації та проведення бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах згідно діючих нормативно-правових актів, набуття вміння відображати в обліку комплекс господарських операцій при проведенні туристичної діяльності, у тому числі і у сфері міжнародного туризму. Наведені завдання охоплюють питання групування активів підприємства, його капіталу та зобов'язань, складання балансу, відображення на рахунках бухгалтерського обліку господарських операцій з необоротними та оборотними активами, зобов'язаннями та капіталом, визнання доходів та витрат, а також визначення фінансового результату підприємства туристичної галузі.

За темами наведені завдання та їх послідовність відповідають робочій програмі навчальної дисципліни “Бухгалтерський облік туристичної діяльності” для студентів за напрямом підготовки «Туризм» усіх форм навчання.

У процесі виконання завдань студенти можуть зіткнутися з труднощами, викликаними специфікою відображення господарських операцій в обліку. Для їхнього подолання рекомендується звернутися до літератури, що наведена наприкінці видання.

Подані завдання для практичної роботи складені на основі умовних даних та не мають прямого зв'язку з реальними фактами господарської діяльності підприємств, що називаються в ході викладу.

Модуль 1. ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Тема 1. Бухгалтерський облік, його сутність і основи організації.

Бухгалтерський облік покликаний виявляти усі зміни, що виникають в результаті фінансово-господарської діяльності підприємства в його активах, зобов'язаннях і власному капіталі, визначати величину цих змін у вартісному вираженні, реєструвати, накопичувати й узагальнювати, а також зберігати відповідну інформацію і передавати її внутрішнім та зовнішнім користувачам, які на її основі отримують змогу приймати відповідні рішення.

Бухгалтерський облік ведеться з метою, щоб надати користувачам повну, правдиву і неупереджену інформацію про фінансовий стан, результати діяльності і рух коштів підприємства для прийняття будь-яких рішень, пов'язаних з діяльністю такого підприємства. Носієм такої інформації є фінансова звітність, що ґрунтується на даних бухгалтерського обліку. Окрім того, на даних бухгалтерського обліку з використанням грошових вимірників ґрунтуються податкова і статистична звітності.

Бухгалтерський облік відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» є обов'язковим видом обліку для кожного підприємства, що здійснюється з моменту реєстрації підприємства в державних органах до його ліквідації.

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку, забезпечення фіксації фактів усіх господарських операцій у первинних документах, схоронність первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку і фінансової звітності протягом установленого терміну, але не менше трьох років, несе керівник підприємства чи його власник.

Підприємство самостійне визначає облікову політику, права працівників на підписання бухгалтерських документів; затверджує правила документообігу і технологію обробки облікової інформації; вводить додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку.

Для виміру господарських операцій у практичній обліковій роботі застосовуються три види вимірників: натуральні, трудові і грошові. Бухгалтерський облік виконує дві основні функції: інформаційну і контрольну.

Завдання 1.1

Необхідно пов'язати наведені терміни з їх змістом, для цього проставити ліворуч від номеру терміну відповідну літеру.

Таблиця 1.1

Основна термінологія теми 1 «Бухгалтерський облік, його сутність і основи організації»

Термін	Зміст терміну
1. Зобов'язання	А. ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому
2. Управлінський облік	Б. процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень
3. Бухгалтерський облік	В. система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством
4. Активи	Г. заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди
5. Первинний документ	Д. потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів
6. Фінансова звітність	Е. сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності
7. Економічна вигода	Ж. документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення
8. Облікова політика	З. бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період

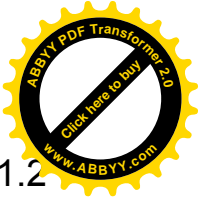
Завдання 1.2

Необхідно розкрити принципи бухгалтерського обліку та звітності у відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», для цього проставити ліворуч від номеру назви принципу літеру, що відповідає його змісту.

Таблиця 1.2

Принципи бухгалтерського обліку та звітності

Назва принципу	Сутність принципу
1	2
1. Історична (фактична) собівартість	А. застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства
2. Послідовність	Б. оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі
3. Періодичність	В. пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання
4. Автономність	Г. для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів
5. Превалювання сутності над формою	Д. фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі
6. Повне висвітлення	Е. операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми
7. Безперервність	Ж. можливість розподілу діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності

1	2
8. Нарахування та відповідність доходів і витрат	З. постійне (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики можлива лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, і повинна бути обгрунтована та розкрита у фінансовій звітності
9. Єдиний грошовий вимірник	І. кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв'язку з чим особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства
10. Обачність	К. вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюються в єдиній грошовій одиниці

Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку. Форми бухгалтерського обліку

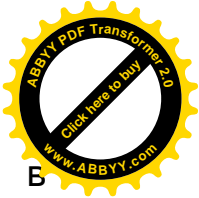
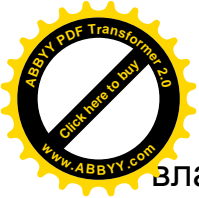
Предметом бухгалтерського обліку є господарські операції – дії або події, що викликають зміни в структурі активів і зобов'язань, а також у власному капіталі підприємства. Суть предмету бухгалтерського обліку визначається через його об'єкти, які можна за економічним змістом і призначенням розділити на: ресурси підприємства (активи); джерела їх утворення (капітал і зобов'язання); господарські процеси.

Відповідно до П(С)БО ресурси підприємства підрозділяються на чотири групи: необоротні активи; оборотні активи; витрати майбутніх періодів; групи вибуття необоротних активів, утримуваних для продажу.

До джерел утворення ресурсів відносяться: власний капітал; забезпечення майбутніх витрат і платежів; довгострокові зобов'язання; поточні зобов'язання; доходи майбутніх періодів.

Метод бухгалтерського обліку – це способи і прийоми з допомогою яких вивчається предмет бухгалтерського обліку тобто господарська діяльність підприємства, в основі якої лежить моделювання фактів такої діяльності.

Згідно П(С)БО 1 баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і

власний капітал. Господарські операції зумовлюють певні зміни в балансі. Розрізняють чотири типи операцій, що впливають на баланс:

1) активні – операції, за яких відбувається збільшення одних активів та зменшення інших активів на ту ж саму суму, валюта балансу залишається незмінною.

2) пасивні – операції, за яких відбувається збільшення одних статей пасиву балансу та зменшення інших статей пасиву на ту саму суму, валюта балансу не змінюється.

3) активно-пасивні в бік збільшення – операції, за яких відбувається збільшення і активу і пасиву на одну суму, валюта балансу збільшується.

4) активно-пасивні в бік зменшення операції, за яких відбувається зменшення і активу і пасиву на одну суму, валюта балансу зменшується.

Після будь-яких операцій зберігається рівність між активом та пасивом балансу.

Завдання 2.1

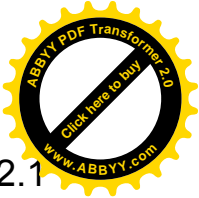
ТОВ "Люкс" на початок звітного періоду має ресурси і джерела їхнього утворення в складі, наведеному в табл. 2.1. Необхідно провести класифікацію ресурсів і джерел їхнього утворення, заповнивши табл. 2.2 і табл. 2.3.

Таблиця 2.1

Склад ресурсів і джерел їхнього утворення ТОВ "Люкс"

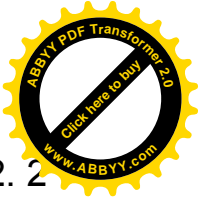
Найменування	Сума, тис. грн
1	2
1. Будинок офісу	300
2. Грошові кошти готівкою в касі	5
3. Будинок готелю	3700
4. Статутний капітал	5000
5. Персональні комп'ютери	50
6. Столи письмові	27
7. Заборгованість перед вітчизняними турагентами	180
8. Крісла шкіряні	45
9. Нерозподілений прибуток	2500
10. Каталоги турів	2
11. Канцелярські товари, придбані для адміністративних потреб	1

Закінчення табл. 2.1

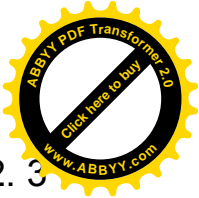
1	2
12. Заборгованість перед службовцями по заробітній платі	100
13. Килимові доріжки	10,8
14. Миючі засоби для чищення басейну	0,5
15. Запасні частини для ремонту автобусів	9
16. Пайовий капітал	2000
17. Уніформа службовців готелю	15
18. Заборгованість по соціальному страхуванню службовців	35
19. Патенти і ліцензії	32
20. Заборгованість по довгостроковому банківському кредиту	40
21. Бланки путівок (невикористані)	0,7
22. Заборгованість ВАТ "Тяжмаш" за послуги по проведенню симпозиуму в конференц-залі	15
23. Автобуси	600
24. Споруда фонтану	45
25. Незавершене виробництво	215
26. Заборгованість по розрахунках з бюджетом	80
27. Сувеніри для реалізації іноземним туристам	15
28. Кошти на поточному рахунку	900
29. Додаткове пенсійне забезпечення адміністративному персоналу	36,5
30. Заборгованість підзвітних осіб	0,5
31. Цільове фінансування	2367
32. Капітальне будівництво	5000
33. Інвентар	3
34. Підписка на бухгалтерську періодичну літературу	0,5
35. Паливо для автотранспорту	8,5
36. Споруда тенісного корту	560
37. Земельна ділянка	720
38. Устаткування пральні	30
39. Програмне забезпечення бухгалтерського обліку	28

Таблиця 2. 2

Класифікація ресурсів по складу і розміщенню

Найменування	Сума, тис. грн
СФЕРА ВИРОБНИЦТВА	
Засоби праці:	
земельні ділянки	
будинки і споруди	
машини й устаткування	
транспортні засоби	
обчислювальна техніка	
інструменти, прилади й інвентар	
нематеріальні активи	
капітальні інвестиції	
Разом засоби праці:	
Предмети праці:	
сировина і матеріали	
покупні напівфабрикати	
паливо	
будівельні матеріали	
запасні частини	
малоцінні і швидкозношувані предмети	
незавершене виробництво	
Разом предмети праці:	
СФЕРА ОБІГУ	
Продукти праці:	
готова продукція	
товари	
Грошові кошти :	
на поточних рахунках в банках	
в касі підприємства	
Засоби в розрахунках:	
розрахунки з покупцями і замовниками	
розрахунки з підзвітними особами	
Разом ресурси сфери обігу	
Витрати майбутніх періодів	
РАЗОМ АКТИВИ	

Таблиця 2. 3

Класифікація джерел господарських ресурсів

Найменування	Сума, тис. грн
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	
Статутний капітал	
Пайовий капітал	
Нерозподілений прибуток	
Разом власний капітал	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИТРАТ І ПЛАТЕЖІВ	
Забезпечення виплат персоналу	
Цільове фінансування	
Разом забезпечення майбутніх витрат і платежів	
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	
Довгострокові кредити банків	
Розрахунки з постачальниками і підрядчиками	
Розрахунки по оплаті праці	
Розрахунки з бюджетом	
Розрахунки по страхуванню	
Разом зобов'язання	
РАЗОМ ПАСИВИ	

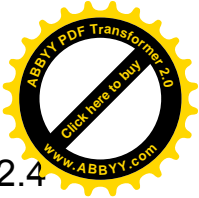
Завдання 2.2

Харківське підприємство на кінець звітної періоду має ресурси і джерела їхнього утворення в складі, наведеному в табл. 2.4. Необхідно провести класифікацію ресурсів і джерел їхнього утворення, заповнивши табл. 2.5 і табл. 2.6.

Таблиця 2.4

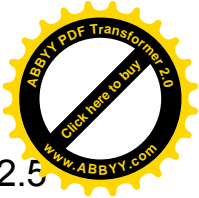
Склад ресурсів і джерел їхнього утворення

Найменування	Сума, тис. грн
1	2
1. Авторські права	12
2. Передатні пристрої	85
3. Відстрочені податкові активи	25
4. Будинки	389

Закінчення табл. 2.4

1	2
5. Незавершене виробництво	120
6. Короткострокові кредити банків	500
7. Дебіторська заборгованість покупців і замовників (чиста реалізаційна вартість)	850
8. Статутний капітал	2300
9. Кошти в іноземній валюті	56
10. Довгострокові фінансові зобов'язання	10
11. Витрати по освоєнню нових видів продукції	80
12. Вилучений капітал	(300)
13. Патенти	20
14. Векселі видані	60
15. Споруди	450
16. Поточні зобов'язання по розрахунках з бюджетом	42
17. Довгострокові фінансові інвестиції	100
18. Забезпечення гарантійних зобов'язань	75
19. Пайовий капітал	400
20. Суми попередньої оплати за підписку на періодичні видання	5
21. Резервний капітал	78
22. Короткострокова позика банку	30
23. Дебіторська заборгованість по векселях отриманим	40
24. Дебіторська заборгованість підзвітних осіб	3
25. Поточна заборгованість по розрахунках з оплаті праці	65
26. Робочі і силові машини	400
27. Транспортні засоби	95
28. Поточна заборгованість по розрахунках з учасниками	47
29. Виробничі запаси	150
30. Інший додатковий капітал	43
31. Дебіторська заборгованість по авансах виданим	18
32. Товари	94
33. Незавершене будівництво	560
34. Нерозподілений прибуток	202

Таблиця 2.5

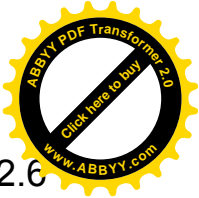
Класифікація ресурсів

Найменування	Сума, тис. грн
НЕОБОРОТНІ АКТИВИ	
Нематеріальні активи	
Незавершене будівництво	
Основні засоби	
Довгострокові фінансові інвестиції	
Відстрочені податкові активи	
Разом необоротні активи	
ОБОРОТНІ АКТИВИ	
Запаси	
Дебіторська заборгованість	
Кошти	
Разом оборотні активи	
Витрати майбутніх періодів	
РАЗОМ АКТИВИ	

Таблиця 2. 6

Класифікація джерел господарських ресурсів

Найменування	Сума, тис. грн
1	2
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	
Статутний капітал	
Пайовий капітал	
Нерозподілений прибуток	
Резервний капітал	
Пайовий капітал	
Інший додатковий капітал	
Вилучений капітал	
Разом власний капітал	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИТРАТ І ПЛАТЕЖІВ	
інші забезпечення	

1	2
Цільове фінансування	
Разом забезпечення майбутніх витрат і платежів	
ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	
Довгострокові кредити банків	
Довгострокові фінансові зобов'язання	
ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	
Короткострокові кредити банків	
Векселі видані	
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	
Поточні зобов'язання по розрахунках	
Разом поточні зобов'язання	
РАЗОМ ПАСИВИ	

Завдання 2.4

Необхідно заповнити пропущені значення в табл. 2.7

Таблиця 2.7

Об'єкти обліку підприємства

№ з/п	Активи	Зобов'язання	Капітал
1	20 000	3 000	
2	27 700		20 250
3		10 500	32 000
4		19 425	20 575
5	190 050	95 550	
6	100 130		60 270

Завдання 2.3

ТОВ «Віптур» на кінець звітного періоду має такі суми заборгованості:

заборгованість менеджера з розробки турпродуктів за сумами, які видані у підзвіт – 250 грн.;

заборгованість типографії за видання каталогів турів – 25 000 грн.;

заборгованість перед працівниками з оплати праці – 12 550 грн.;

заборгованість іноземної фірми за отримані послуги з туристичного обслуговування іноземних громадян на території України – 80 200 грн.;
заборгованість бюджету за податками – 3 000 грн.;
заборгованість Пенсійному фонду – 4 500 грн.;
заборгованість перед рекламним агентством за проведену рекламну акцію у засобах масової інформації – 18 000 грн.;
заборгованість за отримані від замовників аванси за туристичне обслуговування за кордоном – 93 500 грн.

Розрахуйте суму дебіторської та суму кредиторської заборгованості ТОВ «Віптур».

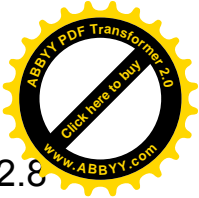
Завдання 2.5

Необхідно визначити, в якому розділі активу (чи пасиву) балансу відображається інформація щодо ресурсів ТОВ «ПіК» та джерел їх формування, наведених у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Перелік ресурсів ТОВ «ПіК» та джерел їх формування

Найменування	Розділ активу/ пасиву балансу
1	2
Нематеріальні активи	
Статутний капітал	
Довгострокові фінансові інвестиції	
Незавершене будівництво	
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	
Заборгованість перед постачальниками за отримані послуги	
Довгострокова дебіторська заборгованість	
Нерозподілений прибуток підприємства	
Короткострокові кредити банку	
Заборгованість перед працівниками за заробітною платою	
Основні засоби	
Резервний капітал	
Цільове фінансування	

1	2
Заборгованість покупців за товари, роботи, послуги	
Заборгованість, що підтверджується виданими векселями	
Кредиторська заборгованість з одержаних авансів	
Вилучений капітал	
Грошові кошти в національній валюті	
Заборгованість перед органами соціального страхування	
Грошові кошти в національній валюті	
Додатковий капітал	
Малоцінні та швидкозношувані предмети	

Завдання 2.6

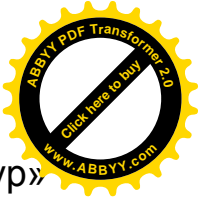
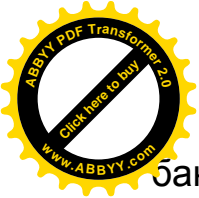
Директор туристичної фірми «Всесвіт» з метою розширення основної діяльності планує залучити довгостроковий банківський кредит. З метою зниження ризику неплатоспроможності максимальний розмір кредиту, на думку директора, не повинен перевищувати 25% власного капіталу. Розрахуйте допустимий розмір кредиту, якщо зі звітності ТОВ «Всесвіт» відомо:

Дебіторська заборгованість за послуги	200 000 грн
Товари	25 000 грн
Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом	12 500 грн
Нематеріальні активи (залишкова вартість)	15 000 грн
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	50 000 грн
Поточні зобов'язання з оплати праці	75 000 грн
Кредиторська заборгованість за послуги	90 000 грн
Основні засоби (первісна вартість)	50 000 грн
Основні засоби (знос)	10 500 грн

Завдання 2.7

Туристична фірма ТОВ «Актив-тур» розповсюджує по території Харківської області тури лише одного туроператора ТОВ «Віптур». Всю поточну кредиторську заборгованість (за товари, роботи, послуги) складають суми, не перераховані вчасно туроператорові. Дирекція ТОВ «Віптур» вимагає негайного погашення заборгованості, для чого ТОВ «Актив-тур» має лише один вихід – залучення короткострокового

Банківського кредиту. На основі інформації зі звітності ТОВ «Актив-тур» розрахуйте суму необхідного кредиту.

Дебіторська заборгованість за послуги	180 000 грн
Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом	2 500 грн
Статутний капітал	350 000 грн
Відстрочені податкові активи	28 000 грн
Нематеріальні активи (залишкова вартість)	17 000 грн
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	8 000 грн
Поточні зобов'язання з оплати праці	20 000 грн
Нерозподілений прибуток	50 000 грн
Основні засоби (первісна вартість)	240 000 грн
Основні засоби (знос)	27 500 грн
Поточні зобов'язання зі страхування	8 300 грн

Якщо кредит вдасться залучити, як це вплине на валюту балансу (на момент отримання кредиту до перерахування коштів туроператорові)?

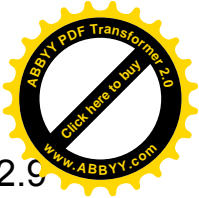
Завдання 2.8

Необхідно визначити, який тип змін в балансі викликають господарські операції, наведені у табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Перелік господарських операцій

Зміст операції	Тип змін
1	2
1. Отримано від засновника персональний комп'ютер як внесок в статутний капітал	
2. Отримані грошові кошти на поточний рахунок в банку від замовників послуг як погашення заборгованості	
3. Нарахована заробітна плата працівникам підприємства	
4. Із заробітної плати утримані суми податку на доходи фізичних осіб	
5. Перераховано на особисті карткові рахунки працівників заробітну плату за вересень	
6. Одержано від постачальника товари, розрахунок за які не здійснено	
7. На поточний рахунок отримано аванс від вітчизняного замовника	

1	2
8. Збільшено статутний капітал за рахунок нерозподіленого прибутку	
9. Видано з каси працівнику підприємства аванс на відрядження за кордон	
10. Оприбутковані малоцінні та швидкозношувані предмети, придбані працівником підприємства за рахунок коштів, отриманих під звіт	
11. Перераховано аванс постачальнику товарів	
12. Отримані на поточний рахунок грошові кошти, що надійшли як цільове фінансування	
13. Оплачено постачальнику за товари, оприбутковані раніше	

Тема 3 Облік господарських процесів

Господарські операції підприємств відносяться до конкретних господарських процесів: процесу постачання, процесу виробництва та процесу реалізації.

В процесі постачання на підприємство надходять такі виробничі запаси як сировина, основні та допоміжні матеріали, комплектуючі вироби, паливо, покупні напівфабрикати, тара та тарні матеріали, малоцінні та швидкозношувані предмети, які використовуються протягом одного року.

В процесі виробництва об'єктами обліку виступають відповідні витрати підприємства на виробництво продукції: вартість матеріалів, витрачених на виготовлення продукції, заробітної плати, нарахованої робітникам; амортизація засобів праці (основних засобів), зайнятих у виробництві, та ін. Окрім цього, підприємство здійснює витрати, пов'язані з обслуговуванням виробництва та управлінням. Всі ці витрати в сукупності складають виробничу собівартість виготовленої продукції (виконаних робіт, послуг).

Для обліку процесу реалізації та розрахунків з покупцями використовують рахунки: 90 "Собівартість реалізації", 70 "Доходи від реалізації", 93 "Витрати на збут", 36 "Розрахунки з покупцями і замовниками", 64 "Розрахунки по податках і платежах". Згідно з діючим законодавством датою реалізації вважається дата передачі права власності на продукцію покупцеві.

Завдання 3.1

За наведеними даними господарських операцій (табл. 3.1) ТОВ «Віптур», що є платником ПДВ, необхідно скласти кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку і записати їх у журнал реєстрації господарських операцій, розрахувавши відповідні суми.

Таблиця 3.1

Перелік господарських операцій ТОВ «Віптур»

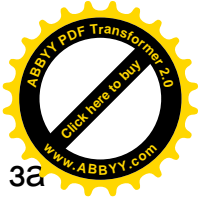
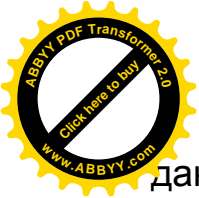
Зміст операцій	Сума, грн.
1. Оприбутковані на склад товари від постачальника	18 000
2. Відображено податковий кредит з ПДВ	
3. Оплачено постачальнику з поточного рахунка банку за товари	
4. Відображені доходи від реалізації товарів вітчизняним покупцям	24 000
5. Відображені податкові зобов'язання з ПДВ	
6. Відображена собівартість реалізованих товарів	
7. Отримана на поточний рахунок оплата від покупців товарів	
8. Перераховані суми ПДВ в бюджет	
9. Доходи від реалізації товарів віднесені на фінансовий результат	
10. Собівартість реалізованих товарів віднесена на фінансовий результат	

Завдання 3.2

Необхідно скласти бухгалтерські записи, що відображають господарські операції підприємства, наведені у табл. 2.9.

Тема 5 Порядок складання звітності

Відображення господарських операцій за синтетичними та аналітичними рахунками є основою поточного бухгалтерського обліку. Для поточного відображення змін в складі господарських засобів і джерел їх формування призначені рахунки, а баланс характеризує наявність та стан цих засобів і джерел формування у вартісному вимірнику на певну дату. Синтетичні рахунки відкривають на підставі

даних балансу, записуючи початкове сальдо на активних рахунках за дебетом, на пасивних, відповідно, за кредитом.

Протягом звітного періоду з журналу реєстрації господарських операцій зроблені бухгалтерські проводки переносять на відкриті на підставі балансу синтетичні та аналітичні рахунки. Наприкінці періоду за кожним синтетичним та аналітичним рахунком вираховують обороти за дебетом і кредитом і виводять кінцеве сальдо.

Поточне узагальнення змін, що відбуваються у складі господарських засобів підприємства та джерел їх утворення, здійснюють за допомогою оборотних відомостей. Оборотну відомість за синтетичними рахунками використовують для складання бухгалтерського балансу і заповнення форм фінансової звітності.

Метою складання балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату. У балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства у тисячах гривень без десяткових знаків. Згортання статей активів та зобов'язань є неприпустимим, крім випадків, передбачених відповідними положеннями (стандартами).

Підсумок активів балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу. Актив відображається в балансі за умови, що оцінка його може бути достовірно визначена і очікується отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з його використанням. Зобов'язання відображається у балансі, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Власний капітал відображається в балансі одночасно з відображенням активів або зобов'язань, які призводять до його зміни.

Завдання 5.1

ТОВ "Люкс" протягом звітного періоду провела операції, перераховані в табл. 5.1. Необхідно скласти записи, що відображають в бухгалтерському обліку проведені господарські операції і вказати тип змін, які вони викликають в балансі.

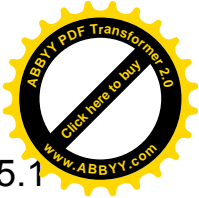
За підсумками проведених операцій та використовуючи інформацію завдання 2.2, необхідно відкрити рахунки бухгалтерського обліку, заповнити оборотно-сальдову відомість та скласти баланс підприємства.

Таблиця 5.1

Журнал реєстрації господарських операцій ТОВ «Люкс»

Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, грн	Тип зміни
1	2	3	4	5
На поточний рахунок зарахований довгостроковий банківський кредит			12 000	
Отримано оплату від ВАТ "Тяжмаш" за послуги по проведенню симпозиуму у конференц-залі			15 000	
Погашено заборгованість перед вітчизняними турагентами			180 000	
Отримано кошти в касу для виплати заробітної плати			100 000	
Видано заробітну плату службовцям			100 000	
Погашено заборгованість перед фондами соціального страхування			35 000	
Отримано аванс від фірми "Трансбуд"			80 000	
Перераховано аванс постачальнику матеріалів, неплатнику ПДВ			10 000	
Матеріали, отримані в рахунок авансу, оприбутковані на склад			10 000	
Матеріали відпущені у виробництво			1 500	
Оприбутковано готову продукцію			2 000	
Введено в експлуатацію будинок готелю			5000 000	
У касу отримані кошти для видачі під звіт заступнику директора по постачанню			2 000	
Кошти видані під звіт			2 000	
Оприбутковано уніформу від заступника директора, придбану за рахунок підзвітних коштів			1 200	
Залишок підзвітних сум внесені заступником директора у касу				

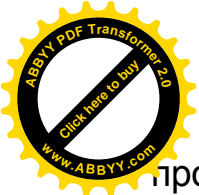
1	2	3	4	5
З каси кошти зараховані на поточний рахунок				
На поточний рахунок зарахована передоплата від фірми "Спецзв'язок" за послуги по розміщенню			55 000	
Погашено банківські кредити				
Від постачальника отримана уніформа, розрахунок не проведено (без ПДВ)			20 000	
Оплачено постачальнику за уніформу				

Модуль 2 Облік активів, зобов'язань, капіталу та господарських процесів підприємства туристичної галузі
Тема 7 Фінансовий облік оборотних активів

Оборотні активи включають запаси, дебіторську заборгованість, грошові кошти і їх еквіваленти, інші оборотні активи.

З метою документації операцій по надходженню і вибуттю грошових коштів готівкою використовуються прибуткові і видаткові касові ордери. Касові ордери реєструються в Журналі реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів. Для узагальнення інформації щодо операцій з готівкою використовується касова книга. Для збереження коштів і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів підприємствам відкриваються поточні рахунки за договором з обслуговуючим банком.

Запаси - це активи, що утримуються для подальшого продажу за умови звичайної господарської діяльності; знаходяться в процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; містяться для споживання при виробництві продукції, виконанні робіт і наданні послуг, а також управлінні підприємством. До запасів відносяться: сировина, основні і допоміжні матеріали, що комплектують вироби й інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних нестатків; незавершене виробництво; готова

продукція; товари; малоцінні і швидкозношувані предмети; поточні біологічні активи.

Придбані виробничі запаси повинні бути оцінені за їх первісною (фактичною) собівартістю, що складається з наступних витрат: сум, сплачених постачальнику за винятком ПДВ і акцизного збору; сум ввізного мита; транспортно-заготівельних витрат; інших витрат, безпосередньо зв'язаних із придбанням запасів і доведенням їх до стану придатності для використання в запланованих цілях. У первісну вартість запасів не включаються, а вважаються витратами періоду наднормативні втрати і нестачі запасів, відсотки за користування позиками, витрати на збут і загальногосподарські витрати.

При відпуску запасів у виробництво, продажу та іншому вибутті їх оцінка здійснюється за одним з таких методів: ідентифікованої собівартості; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (FIFO); нормативних витрат; ціни продажу.

Завдання 7.1

У жовтні ТОВ «Люкс» здійснило серед інших такі господарські операції:

2 жовтня в касу надійшли кошти від засновника Петренко В. І. як внесок до статутного капіталу у розмірі 20 000 грн. Грошові кошти передані в обслуговуючий банк для зарахування на поточний рахунок підприємства;

5 жовтня з поточного рахунка отримані кошти касиром в сумі 15 000 грн. для видачі заробітної плати працівникам підприємства за вересень;

6 жовтня видана заробітна плата працівникам підприємства на суму 12 500 грн.;

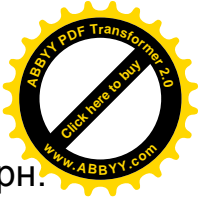
9 жовтня суми депонованої заробітної плати внесені на поточний рахунок;

15 жовтня отримано в касу від замовників туристичних послуг аванс на суму 18 000 грн., грошові кошти в кінці дня передані для зарахування на поточний рахунок;

17 жовтня отримано в касу грошові кошти на суму 17 500 грн. для видачі авансу за жовтень та депонованої заробітної плати працівникам підприємства;

18 жовтня видано з каси 15 000 грн. авансу за жовтень та 2 500 грн. депонованої заробітної плати;

25 жовтня з поточного рахунка в касу отримані кошти суму 200 грн. на господарські потреби, кошти видані під звіт Сидорову С. В. на придбання канцтоварів;

26 жовтня Сидоровим С. В. придбані канцелярські товари на суму 180 грн. (у т.ч. ПДВ), надані у бухгалтерію відповідні документи та здано в касу залишок невикористаних підзвітних сум.

30 жовтня в результаті проведення позапланової інвентаризації каси виявлена нестача готівкових коштів в сумі 10 грн.

Необхідно відобразити рух грошових коштів по касі ТОВ «Люкс» в жовтні в бухгалтерському обліку, визначити які первинні документи та реєстри бухгалтерського обліку використовувалися для документального оформлення та обліку наведених операцій.

Завдання 7.2

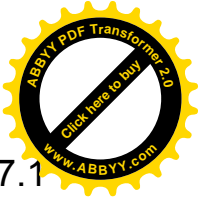
У табл. 7.1 представлені операції ТОВ «Люкс», пов'язані з рухом грошових коштів на поточному рахунку за звітний період. Необхідно відобразити проведені операції в обліку та вказати документи, що їх супроводжують.

Таблиця 7.1

Журнал реєстрації господарських операцій ТОВ «Люкс»

Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	2	3	4
Отримано готівкові кошти з каси підприємства			40 500
Отримано аванс від ВАТ «Спецбуд» за послуги розміщення			48 000
Оплачено рахунки постачальників за придбане устаткування пральні			36 000
Отримана оплата від ВАТ «Мегатранс» за послуги проведення симпозиуму			24 000
Зараховано короткострокову банківську позику			100 000
Сплачено фінансові санкції за результатами здійснених перевірок податковими органами			3 500
Сплачено нараховані податки			12 700
Отримано кошти в погашення іншої дебіторської заборгованості			800

1	2	3	4
Перераховано дивіденди учасникам – юридичним особам			7 500
Перераховано відсотки за банківську позику			4 800
Готівкові кошти видані касиру підприємства			32 700
Перераховано аванс ТОВ «Реал-тур» згідно до агентського договору			10 000

Завдання 7.3

Співробітнику підприємства на господарські цілі було видано з каси 5000 грн. Придбавши необхідні ТМЦ, співробітник передав їх на підприємство у супроводі необхідних документів, що підтверджують придбання і дають підстави підприємству зарахувати на баланс:

товари - на суму 3600 (у т.ч. ПДВ);

малоцінні і швидкозношувані предмети - на суму 120 (у т.ч. ПДВ);

запасні частини - на суму 2400 (у т.ч. ПДВ);

тара - на суму 1800 (у т.ч. ПДВ).

Необхідно визначити, яку суму підприємство зобов'язане компенсувати працівнику, і відобразити операції в Журналі реєстрації господарських операцій.

Завдання 7.4

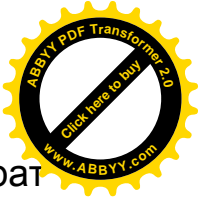
Згідно з наказом директора ТОВ «Люкс», що є платником ПДВ, менеджер Сидоров С. В. відряджений у м. Львів для підписання угоди про співробітництво з ТОВ «Захід». Строки відрядження – з 5 по 9 жовтня. 2 жовтня менеджеру видано з каси підприємства під звіт аванс у сумі 750 грн. 12 жовтня, прибувши з відрядження, Сидоров С. В. відзвітувався про виконану роботу і витрачені ним підзвітні кошти авансовим звітом, до якого додав такі документи:

квитки на проїзд: Харків – Львів – 340 грн., Львів – Харків – 348 грн.;

квитанції на проживання в готелі з 06.10. по 08.10. – 720 грн. (без харчування);

рахунок за телефонні дзвінки на номери ТОВ «Люкс» – 28 грн.

На наступний день авансовий звіт затверджений директором підприємства, проведено остаточні розрахунки з Сидоровим С. В. по відрядженню.

Необхідно: визначити суму добових витрат і загальну суму витрат за даним відрядженням, суму податкового кредиту з ПДВ (у всіх документах сума ПДВ виділена окремим рядком) та відобразити операції в бухгалтерському обліку

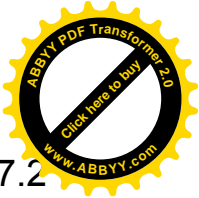
Завдання 7.5

Згідно до наказу «Про облікову політику» ТОВ «Люкс» створює резерв сумнівних боргів. Необхідно, використовуючи дані табл. 7.2, відобразити операції по створенню і використанню резерву сумнівних боргів в обліку, виходячи з того, що підприємство не застосовує бухгалтерські рахунки 8 класу.

Таблиця 7.2

Господарські операції ТОВ «Люкс»

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
1	2	3	4
1. Нараховано резерв сумнівних боргів			5 000
2. Списано безнадійну дебіторську заборгованість вітчизняного покупця, у т.ч.: за рахунок попередньо створеного резерву сумнівних боргів			5 000
у частині перевищення попередньо створеного резерву сумнівних боргів			2 500
3. Відображено на позабалансовому обліку суму перевищення попередньо створеного резерву			
4. Надійшли на поточний рахунок підприємства кошти від вітчизняного покупця в рахунок погашення дебіторської заборгованості, раніше визнаною безнадійною			6 000
5. Відображена в складі доходу оплачена дебіторська заборгованість, раніше визнана безнадійною			

1	2	3	4
6. Списана з позабалансового рахунку раніше списана безнадійна дебіторська заборгованість			
7. Списано на фінансовий результат витрати, пов'язані зі створенням резерву сумнівних боргів і списанням безнадійної дебіторської заборгованості			7 500
8. Списано на фінансовий результат доход, отриманий у результаті оплати дебіторської заборгованості, раніше визнаною безнадійною			
9. Визначено фінансовий результат від списання безнадійної дебіторської заборгованості			

Завдання 7.6

Торгова фірма "Альфа", платник ПДВ і податку на прибуток на загальних підставах, у звітному періоді уклала контракт на реалізацію товарів на загальну вартість 210 000 грн. (у т.ч. ПДВ). Для виконання контракту фірма придбала товари в українського виробника, платника ПДВ, за 162 000 грн. (у т.ч. ПДВ). Необхідно відобразити операції в бухгалтерському обліку, якщо умовами контрактів авансова форма розрахунків не передбачалася і, таким чином, оплата за товари, здійснювалася після їхнього оприбуткування.

Завдання 7.7

ТОВ «Реверс» має потребу у грошових коштах для погашення заборгованості перед вітчизняними постачальниками. На балансі підприємства маютья акції ВАТ «Спецбуд», номінальна вартість яких становить 20 грн. за кожен, у кількості 15 000 штук. Отже, директором ТОВ «Реверс» прийнято рішення щодо реалізації цих акцій. Необхідно відобразити господарські операції ТОВ «Реверс» в бухгалтерському обліку і визначити їх фінансовий результат, якщо:

1) в результаті здійснення операції підприємство отримало на поточний рахунок 320 000 грн.;

2) виручка від реалізації акцій склала 265 000 грн.

Завдання 7.8

ТОВ «Люкс» має тимчасово вільні грошові кошти в сумі 300 000 грн. З метою отримання додаткового доходу ці кошти перераховані на депозитний рахунок, відкритий на термін 3 місяця під 15% річних. По закінченню строку дії депозитного договору з банківською установою основна сума внеску та нараховані відсотки отримані на поточний рахунок. Необхідно відобразити операції підприємства в бухгалтерському обліку.

Завдання 7.9 [5]

ТОВ «Онікс» придбало бланки розрахункових квитанцій кількості 50 шт. за ціною 0,60 грн. за штуку (у т.ч. ПДВ – 0,10 грн.) загальною вартістю 30 грн. (безготівкова оплата). У звітному періоді працівник пункту прокату використав 20 бланків, із них 2 зіпсував. У кінці кварталу використані і зіпсовані бланки списують на підставі акта на списання бланків суворої звітності. Вартість зіпсованих бланків працівник пункту прокату відшкодував шляхом утримання із заробітної плати одноразово всієї суми. Відобразити в обліку господарські операції.

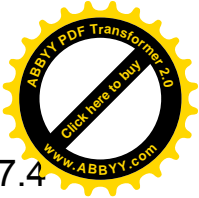
Завдання 7.10

ТОВ "Ріанона", платник ПДВ і податку на прибуток на загальних підставах, здійснює оптову торгівлю одним видом товарів. На початок звітного періоду залишки товару склали 10 тис. одиниць за ціною 20 грн (без ПДВ). Рух товарно-матеріальних цінностей наведено в табл. 7.3 і табл. 7.4.

Таблиця 7.3

Надходження товарів на склад ТОВ "Ріанона"

Дата	Кількість, тис. од.	Ціна придбання, (без ПДВ) грн/од.	Первісна вартість, грн
03.09	20	21	420 000
04.09	25	22,5	562 500
08.09	10	23	230 000
16.09	15	18,5	277 500
18.09	12	19	228 000
22.09	27	24	648 000
29.09	30	25	750 000
Усього	139	-	3 116 000

Таблиця 7.4

Реалізація товарів покупцям зі складу ТОВ "Ріанона" (без передоплати)

Дата	Кількість, тис. од	Дата	Кількість, тис. од
07.09	35	23.09	2
17.09	10	30.09	20
30.09	10	Усього	77

Необхідно:

1) використовуючи методи оцінки вибуття запасів по середньозваженій собівартості і FIFO, визначити собівартість запасів, що вибули протягом звітного періоду, і собівартість залишку на кінець звітного періоду.

2) відобразити господарські операції щодо придбання та реалізації товарів в бухгалтерському обліку, з огляду на те, що відповідно до банківської виписки, від покупців - платників ПДВ, зараховано на поточний рахунок 3 234 000 грн.; для оцінки собівартості товарів, що вибули використовувався метод FIFO.

Завдання 7.11

ТОВ "Оптима", платник ПДВ і податку на прибуток на загальних підставах, здійснює оптову торгівлю одним видом товарів. На початок звітного періоду залишки товару складали 180 тис. одиниць за ціною 2,2 грн. Рух товарно-матеріальних цінностей наведено в табл. 7.5 та табл. 7.6.

Таблиця 7.5

Надходження товарів на склад ТОВ "Оптима"

Дата	Кількість, тис. од.	Ціна придбання, (без ПДВ) грн/од.	Первісна вартість, грн
02.09	120	2,35	282 000
05.09	150	2,42	363 000
15.09	80	2,45	196 000
17.09	70	2,50	175 000
19.09	50	2,52	126 000
20.09	100	2,55	255 000
27.09	140	2,57	359 800
Усього	710	-	1 756 800

Реалізація товарів покупцям зі складу ТОВ "Оптима"

Дата	Кількість, тис. од.
10.09	350
16.09	140
18.09	50
20.09	100
29.09	85
Усього	725

Необхідно:

1) використовуючи методи оцінки вибуття запасів по середньозваженій собівартості і FIFO, визначити собівартість запасів, що вибули протягом звітного періоду, і собівартість залишку на кінець звітного періоду.

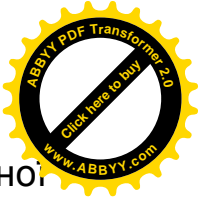
2) виходячи з того, що товари реалізовані покупцям на умовах передоплати на суму 130 500 грн. (у т.ч. ПДВ) і їх собівартість визначена бухгалтером за методом середньозваженої собівартості, відобразити господарські операції ТОВ «Оптима» бухгалтерському обліку.

Тема 8 Фінансовий облік необоротних активів

До необоротних активів підприємства відносяться основні засоби, нематеріальні активи, довгострокові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість, інші необоротні активи.

Основні засоби - це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання в процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких є більшим одного року (чи операційного циклу, якщо він довші року).

Первісна вартість об'єкта основних засобів - це історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі коштів чи справедливої вартості інших сплачених (переданих) активів, або активів, витрачених для придбання (створення) необоротних активів. При надходженні основних засобів усі витрати на їхнє придбання (створення), що включаються в первісну вартість, акумулюються на рахунку 15 "Капітальні інвестиції".

Для відновлення зношених основних засобів вартість зношеної частини основних засобів щомісяця включається у витрати діяльності підприємства у виді амортизації. Амортизація основних засобів нараховується з застосуванням наступних методів: прямолінійного; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивного; виробничого. Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому актив став придатним для використання і припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття активу. Підприємство може застосовувати норми і методи нарахування амортизації основних засобів, передбачені податковим законодавством.

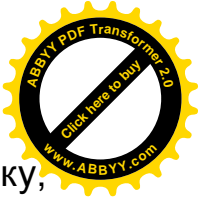
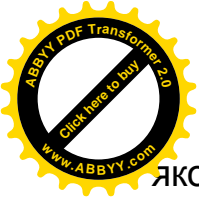
При вибутті основних засобів у бухгалтерському обліку відображуються доходи від їхньої реалізації і витрати. Фінансовий результат від вибуття основних засобів, незалежно від причини вибуття, визначається шляхом вирахування з доходів від вибуття основних засобів їхньої залишкової вартості, непрямих податків і витрат, пов'язаних з вибуттям.

Нематеріальний актив - це актив, що не має матеріальної форми, може бути ідентифікований (відособлений від підприємства) і утримується підприємством з метою використання протягом періоду, що більше одного року (чи одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи для надання в оренду іншим особам. Для обліку й узагальнення інформації про наявність і рух нематеріальних активів передбачений синтетичний рахунок 12 "Нематеріальні активи". Нарахування амортизації нематеріальних активів здійснюється протягом терміну їхнього корисного використання, що встановлюється підприємством при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), але не більш 20 років. Метод амортизації нематеріального активу вибирається підприємством самостійно, виходячи з умов одержання майбутніх економічних вигод. Розрахунок амортизації здійснюється згідно П(С)БО 7 «Основні засоби».

Завдання 8.1

Харківське підприємство придбало легковий автомобіль для використання в господарській діяльності, контрактна вартість якого склала 102 000 грн, у т.ч. ПДВ. Розрахунок з постачальником здійснено перерахуванням з поточного рахунку після отримання автомобіля. Також підприємством здійснена державна реєстрація автомобіля, витрати з

якої склали 200 грн. Необхідно відобразити операції в обліку, використовуючи табл. 8.1

Таблиця 8.1

Журнал реєстрації господарських операції з придбання і введення в експлуатацію об'єкта основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Дебет	Кредит	
1. Отримано та оприбутковано автомобіль			
2. Відображено податковий кредит з ПДВ			
3. Перераховано з поточного рахунку для оплати за державну реєстрацію			
4. Введено в експлуатацію автомобіль і зараховано до складу основних засобів			
5. Погашена заборгованість перед продавцем автомобіля			

Завдання 8.2

ТОВ «Оптима» придбало за безготівковий розрахунок торговельне обладнання у вітчизняного виробника. Умовами контракту передбачена 100% передплата вартості обладнання, що складає 187 200 грн., у т.ч. ПДВ. Доставка обладнання здійснювалася автотранспортним підприємством ТОВ «Експрес», послуги якого оплачені з поточного рахунку перерахуванням 1 948 грн., у т.ч. ПДВ після отримання вантажу. Монтаж обладнання здійснювався бригадою працівників виробника, за що додатково перераховано 6 600 грн., у т.ч. ПДВ. Після монтажу обладнання введено в експлуатацію у новому торговельному залі із зарахуванням до складу основних засобів.

Необхідно:

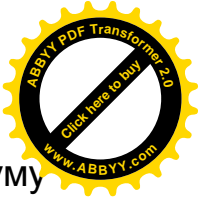
1) скласти перелік первинних документів, що фіксують зазначені факти господарської діяльності ТОВ «Оптима» та дають основи для відображення їх в обліку;

2) скласти бухгалтерські записи, що відображають наведені господарські операції ТОВ «Оптима».

Завдання 8.3

ТОВ «Люкс» протягом звітного періоду здійснило ряд операцій з необоротними активами:

1) на умовах передоплати придбано 3 пральні машини на суму 24 120 грн., у т.ч. ПДВ; кондиціонер, вартістю 3 780 грн., у т.ч. ПДВ; 3 кутових дивани, загальною вартістю 93 204 грн., у т.ч. ПДВ, та 5 журнальних столиків, загальною вартістю 2 652 грн., у т.ч. ПДВ. Згідно до Наказу «Про облікову політику» максимальна вартість малоцінних необоротних активів становить 500 грн. Також у зв'язку з придбанням цих активів підприємством оплачено: за доставку автотранспортному підприємству, платнику ПДВ, 1 656 грн. з поточного рахунка; за вивантаження ПП «ВаЖ», неплатнику ПДВ, 267 грн. готівкою; за монтаж кондиціонера ТОВ «МаЖ», платнику ПДВ, 174 грн. з поточного рахунку. Всі активи зараховані на баланс підприємства та введені в експлуатацію;

2) в процесі експлуатації кондиціонера виявилися відхилення від нормативних технічних характеристик з вини виробника. Стосовно його належним чином складена претензія, яка визнана виробником. В ході врегулювання претензії отримана неустойка в сумі 1 134 грн.;

3) отримані безоплатно від сторонньої юридичної особи килим (новий), справедлива вартість якого становить 1 350 грн., та мультимедійне обладнання, справедлива вартість якого становить 3 860 грн., знос – 1 544 грн. Активи введені в експлуатацію;

4) отримані від засновника телевізори (3 одиниці), загальною справедливою вартістю 16 800 грн. як внесок до статутного капіталу, та введені в експлуатацію;

5) визнані непридатними для подальшого використання меблі, первісна вартість яких складає 32 500, накопичений знос – 19 500. Меблі виведені з експлуатації та реалізовані за 5 850 грн., у т.ч. ПДВ. Оплата отримана в касу;

6) ліквідована прибудова до готельного корпусу, первісна вартість якої становила 44 800 грн., накопичений знос – 31 360 грн. Для розбирання будівлі гаражу був укладений договір з підрядною організацією, вартість послуг якої склала 6 500 грн. з ПДВ. Оплата послуг підрядної організації була здійснена шляхом перерахування коштів з поточного рахунку після завершення робіт. В результаті зносу будівлі були отримані будівельні матеріали на суму 1 792 грн.

Необхідно:

1) скласти перелік первинних документів, що фіксують зазначені факти господарської діяльності та дають основи для відображення їх в обліку;

2) скласти бухгалтерські записи, що відображають наведені господарські операції.

Завдання 8.4

Підприємство має на балансі та використовує у господарській діяльності основні засоби, інформація щодо яких наведена в табл. 8.2.

Таблиця 8.2

Склад основних засобів підприємства

Об'єкт основних засобів	Первісна вартість, грн	Ліквідаційна вартість, грн	Термін корисного використання, роки
Будівля	270000	20000	50
Меблі	25000	5000	5
Транспортні засоби	210000	10000	4
Персональні комп'ютери	60000	10000	3
Виробниче устаткування	180000	20000	7

Необхідно:

1) розрахувати щорічні та щомісячні амортизаційні відрахування для цілей бухгалтерського обліку, якщо підприємство, відповідно до Наказу «Про облікову політику» використовує:

а) для будівлі - прямолінійний метод;

б) для меблів - метод зменшення залишкової вартості;

в) для транспортних засобів – кумулятивний метод;

г) для комп'ютерної техніки - метод прискореного зменшення залишкової вартості;

д) для устаткування – виробничий метод, якщо розрахунковий обсяг виробництва за весь термін використання устаткування складає 77000 одиниць готової продукції; фактично було виготовлено: у 1 рік служби – 20000 одиниць, у 2 рік – 30000 одиниць, у 3 рік – 5000 одиниць, у 4 та 5 роки – по 7000 одиниць, у 6 рік – 2000 одиниць у 7 рік – 6000 одиниць готової продукції;

2) розрахувати щоквартальні амортизаційні відрахування для цілей податкового обліку за 2009, використовуючи дані табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Характеристика основних засобів підприємства

Об'єкт основних засобів	Дата придбання та вводу в експлуатацію	Балансова вартість на 01.01.2009
Будівля	1 квартал 1987 р	20000
Меблі	2 квартал 2008 р	5000
Транспортні засоби	1 квартал 2007 р	10000
Персональні комп'ютери	2 квартал 2008 р	10000
Виробниче устаткування	3 квартал 2003 р	20000

3) порівняти суму амортизаційних відрахувань для комп'ютерної техніки і устаткування проведених для цілей бухгалтерського та податкового обліку.

Завдання 8.5

Харківське підприємство придбало право на використання торгової марки, сплативши за нього 3 000 грн. (в т.ч. ПДВ). Витрати на юридичне оформлення даного права склали – 900 грн. (в т.ч. ПДВ). При розрахунках з постачальниками використовувалася передоплата. У вересні актив введено в експлуатацію, у жовтні бухгалтером нараховані амортизаційні відрахування в сумі 90,28 грн. Необхідно відобразити операції, проведені підприємством в бухгалтерському обліку (табл. 8.4).

Таблиця 8.4

Журнал реєстрації господарських операцій

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
Перераховано авансом: за право на використання торгової марки за юридичні послуги			
Відображено податковий кредит з ПДВ			
Отримано право на використання торгової марки і введено в експлуатацію			
Списано раніше відображений податковий кредит з ПДВ			
Здійснено взаємозалік заборгованостей			
Проведені амортизаційні відрахування			

Тема 9 Фінансовий облік капіталу та зобов'язань

Власний капітал включає такі види капіталу як: статутний, резервний, неоплачений, додатковий, пайовий, вилучений капітали та нерозподілений прибуток (непокритий збиток).

Зобов'язання підприємства поділяють на довгострокові та поточні. До довгострокових зобов'язань включають зобов'язання, термін погашення яких більше одного року з дати балансу, тобто довгострокові кредити, довгострокові фінансові зобов'язання та відстрочені податкові зобов'язання. До поточних зобов'язань включають зобов'язання, термін погашення яких менше одного року з дати балансу, тобто короткострокові кредити, кредиторську заборгованість, поточні зобов'язання за розрахунками та інші поточні зобов'язання.

Завдання 9.1

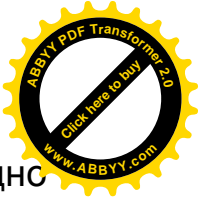
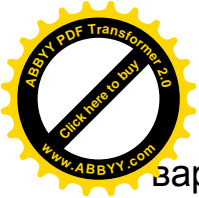
Туристична фірма 2 листопада отримала на поточний рахунок короткостроковий кредит банку на умовах 28 % річних. За рахунок отриманих коштів було погашено заборгованість перед постачальниками за послуги розміщення туристів у сумі 75 000 грн., а також перед працівниками з оплати праці - у сумі 25 000 грн. 17 листопада від замовників на поточний рахунок був отриманий аванс за туристичний продукт (подорож по історичним місцям України) – 126 000 грн. 1 грудня фірма погасила кредит та заборгованість по нарахованих відсотках, здійснивши перерахування коштів з поточного рахунку. Необхідно відобразити в обліку проведені операції.

Завдання 9.2

Відповідно до засновницького договору туристичної фірми «Тревел-Груп» статутний капітал підприємства становить 500 000 грн. Один із засновників ТОВ «Пансіонат» робить внесок у вигляді програмного забезпечення по справедливій вартості 1 800 грн. із ПДВ. Первісна вартість програмного забезпечення становила 1 500 грн., накопичена сума зносу - 500 грн. Необхідно відобразити господарські операції в бухгалтерському обліку засновника ТОВ «Пансіонат» і туристичної фірми «Тревел-Груп»

Завдання 9.3

Туристична фірма «Подорож» заснована двома підприємствами: ТОВ «Екскурс» і ТОВ «Турист». Статутний капітал фірми становить 560 000 грн. Крім грошових коштів засновниками до статутного фонду внесені: ТОВ «Екскурс» - каталоги туристичних маршрутів на суму 1 800 грн. із ПДВ; ТОВ «Турист» - автомобіль і комп'ютер по справедливій

вартості 84000 грн. і 8 000 грн. відповідно (без ПДВ). Необхідно відобразити господарські операції в бухгалтерському обліку туристичної фірми.

Завдання 9.4

Загальні збори акціонерів туристичної фірми «Подорож» від 5 лютого 2009 року ухвалили рішення щодо розподілу дивідендів за минулий рік у сумі 5 тис. грн. Частина дивідендів у розмірі 3 тис. грн. була виплачена з рахунку підприємства. Строки виплати дивідендів: з 5 березня 2009 року по 5 травня 2009 року. Необхідно відобразити операції в обліку туристичної фірми.

Завдання 9.5

На підприємстві «Україна-Тур» сформований резервний капітал у розмірі 15 % від статутного капіталу, що становить 425 000 грн. У звітному році були зроблені відрахування в резервний капітал у сумі 5 % від чистого прибутку, що склав 20 000 грн. Отримані збитки минулих років у сумі 5 600 грн. були покриті коштами резервного капіталу. Крім того, за рахунок резервного капіталу списані раніше нараховані дивіденди в сумі 4 000 грн. Необхідно визначити залишок резервного капіталу на дату балансу й скласти бухгалтерські записи.

Завдання 9.6

Оклад працівниці бухгалтерії становить 1395 грн. Наказом по підприємству їй встановлена одноразова премія в розмірі 30 % заробітку до дня 8 березня. Крім того, вона відпрацювала надурочно 4 години 7 березня й неповний робочий день 8 березня. У місяці 22 робочих днів, тривалість дня - 8 годин. Необхідно нарахувати зарплату й визначити доплату, зробити утримання із зарплати і її виплату, відобразити на рахунках обліку.

Завдання 9.7

Менеджеру туристичної фірми відповідно до тарифної сітки встановлений оклад у розмірі 2110 грн. У грудні 2009 року із зарплати утримано по виконавчому листу (штраф) 120 грн. 15 грудня 2009 року співробітникові був виданий аванс у сумі 500 грн. Співробітник надав у бухгалтерію довідку про те, що він є батьком двох дітей віком до 18 років. Зробити утримання із зарплати працівника, визначити належну суму зарплати до видачі. Всі суми відобразити на синтетичних рахунках за допомогою бухгалтерських записів.

Завдання 9.8

Відповідно до тарифної сітки оклад бухгалтера Іванової О. М. становить 1860 грн. У квітні вона відробила 12 робочих днів з 22, а інші дні була на лікарняному (з 11.04 (п'ятниця) по 24.04 (п'ятниця)). Її страховий стаж становить 4 роки й 6 місяця. За останні шість місяців нараховано: основна зарплата - 12 500 грн.; премія - 366 грн.; відпускні - 2580,55 грн. Протягом 6 місяців відпрацьовано 99 робочих днів, 5-ти денний робочий тиждень. Визначити заробіток за квітень місяць і допомогу з тимчасової непрацездатності, провести всі втримання із зарплати згідно законодавства, визначити суму до видачі й відобразити на рахунках обліку.

Тема 11 Облік діяльності туроператора

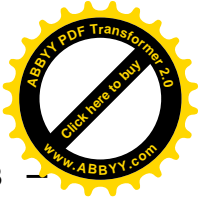
Для цілей бухгалтерського обліку операцій зі створення та реалізації туристичного продукту застосовуються норми і положення, що регулюють порядок визнання доходів від надання послуг. Доходи від надання туристичних послуг відображаються по кредиту субрахунку 703 "Доход від реалізації робіт і послуг", формування собівартості турпакету відбувається по дебету рахунка 23 "Виробництво", а її списання - із кредиту рахунка 23 у дебет рахунка 903 "Вартість реалізованих робіт і послуг". Відповідно до П(С)БО 15 "Доход", доход від продажу туристичного продукту повинен бути відображеним в бухгалтерському обліку туроператора тільки після повного виконання договору на туристичне обслуговування туриста.

Договори на туристичне обслуговування, як правило, укладаються в формі ваучера. До моменту використання бланків ваучерів вони відображаються на субрахунку 209 "Інші матеріали" і окрім того, як документи суворого обліку на забалансовому рахунку 08 "Бланки суворого обліку". Що ж стосується страхових полісів і авіаційних квитків, то вони повинні відображатися на забалансовому рахунку 024 "Товари, прийняті на комісію".

Завдання 11.1

Українське підприємство, платник ПДВ та податку на прибуток на загальних засадах, ТОВ «Віптур», яке має ліцензію на тур операторську діяльність реалізувало туристичний продукт (подорож по пам'ятках замкового мистецтва західної України) групі харківських туристів, віком понад 18 років, вартістю 300 000 грн (у т.ч. ПДВ), (страхування здійснюється туристами самостійно). Для надання туристичних послуг ТОВ «Віптур» використала послуги таких організацій:

а) ВАТ «Інтурист» - за розміщення та харчування туристів - 120 000 грн (у т.ч. ПДВ);

б) ТОВ «Екскурс» - за екскурсійне обслуговування - 37 200 грн (у т.ч. ПДВ);

в) ТОВ «Транзит» - за транспортування туристичної групи - 74 400 грн (у т.ч. ПДВ).

Туристичні послуги надавались з 14 по 30 серпня, оплата від туристів отримана до початку туру і зарахована на поточні рахунки ТОВ «Віптур», яке перерахувало в оплату послуг сторонніх організацій (ВАТ «Інтурист», ТОВ «Екскурс», ТОВ «Транзит») 231 600 грн (у т.ч. ПДВ) 14 серпня.

Необхідно відобразити в бухгалтерському обліку операції туроператора, визначити фінансовий результат таких операцій, за даними бухгалтерського обліку, та суму ПДВ, що підлягає перерахуванню в бюджет.

Завдання 11.2

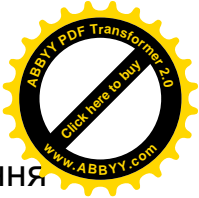
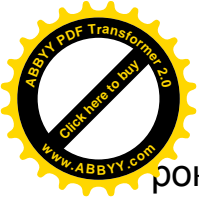
Українське підприємство, платник ПДВ та податку на прибуток на загальних засадах, ТОВ «Реверс», яке має ліцензію на тур операторську діяльність реалізувало туристичний продукт (подорож по пам'ятках замкового мистецтва західної України) групі харківських туристів, віком понад 18 років, вартістю 600 000 грн (у т.ч. ПДВ), (страхування здійснюється туристами самостійно).

Туристичні послуги надавались з 10 по 24 липня, оплата від туристів отримана до початку туру і зарахована на поточні рахунки ТОВ «Реверс», яке перерахувало в оплату послуг ВАТ «Інтурист» за розміщення та харчування туристів 360 000 грн. (у т.ч. ПДВ) 10 липня, ТОВ «Транзит» за транспортування туристичної групи 24 000 грн. (у т.ч. ПДВ) - 1 вересня.

Необхідно відобразити в бухгалтерському обліку операції туроператора, визначити фінансовий результат таких операцій, за даними бухгалтерського обліку, та суму ПДВ, що підлягає перерахуванню в бюджет.

Завдання 11.3

Українське підприємство, платник ПДВ та податку на прибуток на загальних засадах, ТОВ «Відпочинок», яке має ліцензію на тур операторську діяльність, реалізувало туристичний продукт (відпочинок та оздоровлення в м. Моршин) групі харківських туристів: віком понад 18

років, вартістю 20 400 грн. та віком до 18 років – 6 800 грн, (страхування здійснюється туристами самостійно).

Туристичні послуги надавались з 13 по 26 жовтня, оплата від туристів отримана до початку туру. Собівартість туристичної послуги, за винятком витрат на транспортування туристів склала 14280 грн. За транспортування туристів ТОВ «Відпочинок» 27 жовтня оплатило послуги ТОВ «Транзит» у сумі 1512 грн. (у т.ч. ПДВ 252 грн). Необхідно:

- а) визначити суму податкових зобов'язань
- б) визначити суму податкового кредиту
- в) відобразити в бухгалтерському обліку операції туроператора.

Завдання 11.4

Українське підприємство, платник ПДВ та податку на прибуток на загальних засадах, ТОВ «Вежа», яке має ліцензію на тур операторську діяльність реалізувало туристичний продукт (відпочинок та оздоровлення в Криму) групі харківських туристів: віком понад 18 років, вартістю 576 000 грн. та віком до 18 років – 132 000 грн. ТОВ «Вежа» є агентом страхової компанії «Укрстрах» і для здійснення обов'язкового страхування туристів отримала страхові полюси вартістю 1 416 грн. і передала їх туристам. Оплата туристичних послуг і вартості страхових полюсів в сумі 709 416 грн. отримана на поточний рахунок до початку туру. Для надання туристичних послуг ТОВ «Вежа» використало послуги таких організацій:

а) ВАТ «Кримкурорт - за санаторно-курортне обслуговування туристів (розміщення, харчування, лікування) – 509 820 грн (у т.ч. ПДВ), оплачено після завершення туру;

б) ТОВ «Транзит» - за транспортування туристичної групи - 84 960 грн (у т.ч. ПДВ), оплачено авансом.

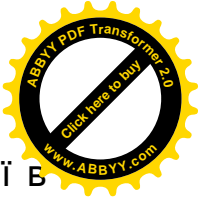
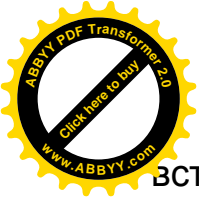
За страхові полюси СК «Укрстрах» оплачено після їх отримання.

Необхідно відобразити в бухгалтерському обліку операції туроператора, визначити фінансовий результат таких операцій, за даними бухгалтерського обліку, та суму ПДВ, що підлягає перерахуванню в бюджет.

Тема 12 Облік діяльності турагента

Турагентом є юридична особа або фізична особа - суб'єкт підприємницької діяльності, що здійснює посередницьку діяльність по реалізації туристичного продукту туроператорів і туристичних послуг інших суб'єктів туристичної діяльності, а також посередницьку діяльність по реалізації характерних і супутніх послуг, і що одержала у

встановленому порядку ліцензію на турагентську діяльність. Операції в області туризму, пов'язані з продажем турпродукта, турагенти можуть здійснювати тільки на підставі агентської угоди. З туристами ж з метою придбання путівок турагент може укласти договори доручення чи комісії.

Для турагента базою обкладання ПДВ є комісійна винагорода, що нараховується на його користь туроператором чи іншими постачальниками турпослуг, у тому числі і за рахунок засобів, отриманих таким турагентом від споживача турпродукта. Діючим законодавством передбачене звільнення від оподаткування операцій по постачанню путівок на санаторно-курортне лікування, оздоровлення і відпочинок на території України фізичних осіб у віці до 18 років.

При реалізації турпакетів за агентською угодою в бухгалтерському обліку доход відображується по кредиту рахунка 703 "Доход від реалізації робіт і послуг" з одночасним відображенням по дебету рахунка 704 "Відрахування з доходу" сум надходжень за агентським договором.

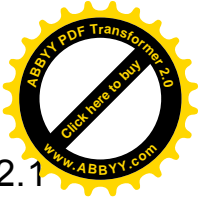
Завдання 12.1

Туристичне агентство «Арка», що є платником ПДВ та має ліцензію та здійснення турагентської діяльності уклало агентську угоду з пансіонатом «Затишок» і у звітному періоді надало відповідні послуги отримавши від українських туристів 36000 грн., у т.ч. ПДВ. Згідно з агентською угодою туристичне агентство отримує комісійну винагороду – 10% вартості і утримує її з суми коштів, отриманих від туристів. Необхідно відобразити операції туристичного агентства у бухгалтерському обліку, використовуючи табл. 12.1.

Таблиця 12.1

Журнал реєстрації господарських операцій

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
1	2	3	4
Отримані від пансіонату документи на туристичне обслуговування			
Отримана від туристів передоплата за туристичне обслуговування			

1	2	3	4
Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ в сумі комісійної винагороди			
Передані туристам документи на туристичне обслуговування			
Відображено дохід від реалізації туристичних послуг			
Відображена заборгованість перед пансіонатом			
Перераховані пансіонату грошові кошти			
Відображено дохід згідно акту виконаних робіт, що засвідчує надання представницьких послуг пансіонату			
Сума доходу зменшена на суму податкових зобов'язань по ПДВ			
Проведено взаємозалік заборгованостей з пансіонатом			
Дохід від реалізації віднесено на фінансовий результат			

Тема 13 Облік діяльності інших суб'єктів, що надають туристичні послуги

Діючим законодавством передбачена обов'язкова сертифікація готельних послуг і послуг харчування і ліцензування відповідних видів підприємницької діяльності. Витрати на проведення робіт з обов'язкової сертифікації готельних послуг і послуг харчування відносяться на собівартість продукції. Таким чином, ліцензія на право проведення господарської діяльності (термін дії якої відповідно до вимог законодавства не може бути менш трьох років) відповідає встановленим П(С)БО 8 критеріям нематеріального активу. Отже, облік витрат підприємства на придбання права на здійснення діяльності ведеться на субрахунку 154 "Придбання (створення) нематеріальних активів", і надалі об'єкт нематеріальних активів зараховується на субрахунок 127 "Інші нематеріальні активи".

Завдання 13.1

ТОВ «Люкс» планує надавати послуги тимчасового розміщення вітчизняним та іноземним громадянам. Для ведення господарської діяльності відповідно до діючого законодавства отримана ліцензія на здійснення туристичної діяльності і здійснена сертифікація готельних послуг. Необхідно відобразити відповідні операції в бухгалтерському обліку ТОВ «Люкс», використовуючи дані табл. 13.1

Таблиця 13.1

Журнал реєстрації господарських операцій

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
1. Перерахований авансовий платіж за ліцензію на здійснення туристичної діяльності			3 000
2. Отримана ліцензія на здійснення туристичної діяльності			3 000
3. Ліцензія зарахована до складу нематеріальних активів			3 000
4. Проведене щомісячне нарахування амортизації			50
5. Визнані та оплачені з поточного рахунку витрати на сертифікацію готельних послуг			

Завдання 13.2

Українське підприємство, що надає готельні послуги у звітному періоду для ведення господарської діяльності понесло такі витрати:

прямі матеріальні – на суму 180 000 грн.;

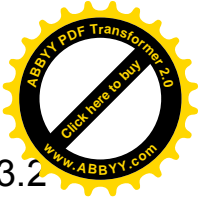
прямі витрати на оплату праці працівників, безпосередньо пов'язаних з обслуговуванням номерного фонду – 288 000 грн.;

амортизація основних засобів номерного фонду – 134 400 грн.;

амортизація основних засобів, що використовуються в адміністративних цілях – 26 880 грн.;

витрати на оплату праці адміністративного персоналу – 96 000 грн.

Необхідно навести записи, що відображають в бухгалтерському обліку визнання витрат (табл. 13.2), враховуючи, що постійні загальновиробничі витрати розподілені на 90%.

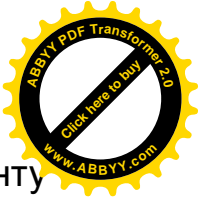
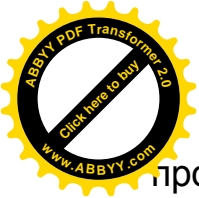
Таблиця 13.2

Журнал реєстрації господарських операцій

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
Списані на виробничу собівартість прямі матеріальні витрати			
Віднесені на виробничу собівартість прямі витрати на оплату праці			
Віднесені на виробничу собівартість інші прямі витрати			
Визнані загальновиробничі витрати			
Постійні розподілені загальновиробничі витрати віднесені на виробничу собівартість			
Відображена собівартість наданих готельних послуг			
Списані на собівартість готельних послуг постійні нерозподілені загальновиробничі витрати			
Нарахована заробітна плата адміністративному персоналу			
Проведені нарахування на фонд оплати праці адміністративного персоналу			
Нарахована амортизація основних засобів, що використовуються в адміністративних цілях			
На фінансовий результат віднесені: а) собівартість реалізованих готельних послуг; б) адміністративні витрати			

Завдання 13.3

Вартість проживання в одномісному номері готелю складає 240,00 грн. на добу, у тому числі ПДВ. 10 грудня за такий номер отримана передплата від громадянина України в касу з розрахунку

проживання протягом чотирьох діб, протягом визначено терміну клієнту надані готельні послуги в повному обсязі. Окремо у момент реєстрації проживаючого сплачено курортний збір. Собівартість наданих готельних послуг складає 110,00 грн. на добу. Необхідно відобразити в бухгалтерському обліку відповідні операції, використовуючи табл. 13.3 та визначити їх фінансовий результат.

Таблиця 13.3

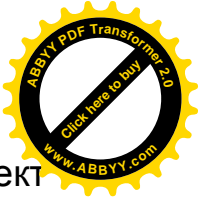
Журнал реєстрації господарських операцій

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
Отримана передплата за послуги тимчасового проживання та курортний збір			
Відображено податкове зобов'язання по ПДВ			
Відображено дохід від наданих готельних послуг по завершенню обслуговування			
Списані відображені раніше податкові зобов'язання по ПДВ			
Зменшені доходи від реалізації послуг на суму курортного збору			
Визнана собівартість реалізованих послуг			
На фінансовий результат віднесені: а) собівартість реалізованих послуг б) доходи від реалізації послуг			

Рекомендована література

Основна

1. Бухгалтерский учет: учеб. пособие / [Под. общ. ред. П. С. Тютюнника; кол. авт.: Г. М. Стародубова, Л. Ф. Петренко, О. А. Сотникова]; Харьковский национальный экономический университет. - Х.: ИНЖЭК, 2008. - 502 с.

2. Маляревський Ю.Д. Облік активів підприємства: конспект лекцій / Ю.Д. Маляревський, М.С. Горяєва; Харківський національний економічний університет. -Х.:ХНЕУ, 2008.- 94 с.

3. Сєрікова Т. М. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / Т. М. Сєрікова, В. Д. Понікаров, Д. В. Назаренко; Харківський національний економічний університет. - [3-є вид., випр. і доп.]. -Х.: ІНЖЕК, 2008. - 295 с.

4. Фартушняк О. В. Бухгалтерський облік: Конспект лекцій. Частина 1 / О. В. Фартушняк, І. Ю. Пасічник, В. В. Ольховська. – Х.: ХНЕУ, 2009. – 95 с.

5. Фартушняк О. В. Бухгалтерський облік: Практикум для студентів напряму підготовки "Облік і аудит" / О. В. Фартушняк, І. Ю. Пасічник, М. С. Горяєва, Н. С. Пасенко. – Х.: ХНЕУ, 2009. – 95 с.

Додаткова

6. Алпатова Н. Туристическое посредничество: налогообложение и учет // Все о бухгалтерском учете.,2008.-№31 . - 2008. - С. 7 - 11

7. Алпатова Н. Учет предоставления и получения денежного займа // Все о бухгалтерском учете., 2009. - № 45. - 2009. - С. 15-18

8. Артемьева Л. Учет малоценных и быстроизнашивающихся предметов // Баланс,2008.-№53 .-2008 .-С. 24-25

9. Балченко З. А. Бухгалтерський облік в туризмі і готелях України: Навч. посіб. для студ. вищ. навч.закладів / З.А. Балченко; Київ. ун-т туризму, економіки і права .-К.:Ліра-К, 2006 .-230 с.

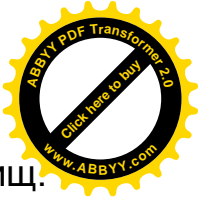
10. Белова Н. Внутренний туризм: особенности налогообложения и учета//Налоги и бухгалтерский учет.,2008.-№44 .-2008 .-С. 51-55

11. Белова Н. Выездной туризм для туроператора: налогово-бухгалтерские тонкости//Налоги и бухгалтерский учет.,2008.-№48 .-2008 .-С. 43-49

12. Белова Н. Правила налогообложения въездного туризма//Налоги и бухгалтерский учет.,2008.-№46 .-2008 .-С. 50-55

13. Бородина Н. Субъекты сферы туризма//Все о налогах,2008.- №10 .-2008 .-С. 36-38

14. Бородина Н. Учет турпродукта у туроператора//Все о налогах,2008.-№10 .-2008 .-С. 39-43

15. Волкова І. А. Фінансовий облік - 1: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / І. А. Волкова; Волин. ін-т екон. та менеджменту .- К.:ЦУЛ,2008 .-227 с.
16. Ільїна М. М. Втрати запасів у межах норм природного убитку, їх бухгалтерський та податковий облік//Финансовые рынки и ценные бумаги,2009.-№7 .-2009 .-С. 22-27
17. Кошулько О. П. Облік і класифікація нематеріальних активів // Проблеми науки,2009.-№7 .-2009 .-С. 32-37
18. Кравчук А. Распределение прибыли предприятия: бухгалтерский и налоговый учет // Главбух.,2008.-№33 .-2008 .-С. 23-28
19. Левицька С. Управлінський та внутрішньогосподарський облік: завдання, мета, чинники ефективного впровадження // Бухгалтерський облік і аудит.,2009.-№2 .-2009 .-С. 27-35
20. Лишиленко О. В. Фінансовий облік: підручник / О. В. Лишиленко .-2-ге вид., перероб. і доп.-К.:Центр навчальної літератури,2008 .-555 с.
21. Маляревський Ю. Д. Формування облікової політики підприємства//Економіка розвитку №3 (39),2006 .-С. 105-107
22. Мокронис И. Учет доходов и расходов предпринимателя на общей системе налогообложения//Бухгалтерская неделя,2008.-№42 .-2008 .-С. 36-43
23. Семенченко Ж. Турдєятельность // Бухгалтерская неделя, 2008.-№32 .-2008 .-С. 35-39
24. Скрипкина Е. Зарплата по карточкам: организация и учет // Налоги и бухгалтерский учет.,2008.-№64 .-2008 .-С. 25-28, 37
25. Стельмашук А. М. Бухгалтерський облік:навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів/А.М. Стельмашук, П.С. Смоленюк; Хмельниц. екон. ун-т .-К.:ЦУЛ,2007 .-527 с.-(іл.) .-966-364-410-9.Дод. с. 337-527
26. Ткаченко Е. Основные фонды: бухгалтерский и налоговый учет//Энциклопедия бухгалтера и экономиста,2008.-№29-30 .-2008 .-С. 11-271
27. Федак А. Учет у турагента//Все о налогах,2008.-№10 .-2008 .-С. 44-48
28. Хоменко Н. В. Товарні запаси: проблеми обліку, контролю та звітності. / Н. В. Хоменко, О. В Карпенко, Ю. А. Верига – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. – 153 с.
29. Хоменко Ю. Все о туристических лицензиях: от получения до учета//Все о бухгалтерском учете.,2009.-№63 .-2009 .-С. 29-30